

iz naših knjižnica

Uređuje: Danko Škare

Društvene mreže namijenjene znanstvenicima s osvrtom na *ResearchGate*

S. Konjević*

Institut Ruđer Bošković, Knjižnica
Bijenička cesta 54, 10000 Zagreb

Uvod

Dok je donedavno korisnik bio samo pasivan čitatelj statičkih informacija na internetu, primjena alata Web 2.0 doprinijela je promjeni koncepcije *weba* gdje je korisniku omogućeno sudjelovanje u kreiranju sadržaja. Naglasak je stavljen na međusobnu komunikaciju i povezivanje korisnika s drugim korisnicima, a također i na povezivanje sa sadržajem. Zahvaljujući novim alatima, omogućeno je učenje na daljinu, pojava bloga, wikija, fotogalerija, *podcastinga*, no možda je najveću promjenu u život pojedinca unijela pojava društvenih mreža poput Facebooka, Myspacea, Twittera i drugih. Komunikacija se iz realnog prenijela u virtualni prostor, a gotovo da je postala istinita izreka "Ako nisi na Facebooku, ne postojiš". I ne samo da su se pojedinci priključili društvenim mrežama već i organizacije, institucije, sveučilišta, knjižnice imaju svoje stranice/profile.

Ipak na popularnim društvenim mrežama pojedinci kreiraju osobne profile, gdje dijele privatne informacije, slike i sadržaj s prijateljima, stoga se pojavljuju i društvene mreže namijenjene određenim skupinama korisnika, pa tako i one namijenjene znanstvenicima.

Društvene mreže namijenjene znanstvenicima

LinkedIn (www.linkedin.com) – prilično brojna mreža s preko 200 milijuna članova, zapravo je baza životopisa koja nudi članovima mogućnost povezivanja, komunikacije putem elektroničke pošte, organiziranja u grupe.

Academia.edu (academia.edu) – nastala u SAD-u, namijenjena je akademskoj zajednici kao mjesto za razmjenu publikacija i praćenje drugih znanstvenika iz određenog područja. Broji preko dva milijuna članova. Pristupiti se može i putem Facebookova korisničkog računa.

SciVal (info.scival.com) – razvijen od tvrtke Collexis, 2010. godine preuzima ga Elsevier. Portal sadrži dio namijenjen istraživačkim institucijama, dio namijenjen financijerima, kao i bazu stručnjaka *SciVal Experts*. U pogledu pregleda literature i pronalaženja stručnjaka iz određenog područja Elsevier se oslanja na svoju bazu Scopus. Znanstvenici mogu dodavati podatke i oblikovati svoj profil. Institucije zastupljene na ovoj platformi mogu se izravno povezati u društvenu mrežu *Vivo*. Ovo je komercijalna platforma koja ima besplatno dostupan dio *Biomedexperts*

(www.biomedexperts.com), koji povezuje znanstvenike iz područja biomedicine na osnovi publikacija, omogućava kreiranje profila i međusobnu suradnju.

Vivo (vivoweb.org) – je zasnovan na aplikaciji otvorenog koda, koja je kreirana na Sveučilištu Cornell. Institucije mogu sudjelovati tako da instaliraju program ili dostave kompatibilne podatke. Unutar portala institucije mogu pokrenuti svoje društvene mreže. Kako podržava otvoreni pristup, pokriva publikacije nad kojima ne postoje autorska prava.

MyScienceWork (www.mysciencework.com/en) – društvena mreža posvećena otvorenom pristupu. Povezuje znanstvenike, donosi novosti iz znanosti, i omogućava pristup punom tekstu radova iz publikacija dostupnih u otvorenom pristupu.

MethodSpace (www.methodspace.com) – pokrenuo ga je izdavač Sage kako bi okupio istraživače raznih znanstvenih disciplina koji se bave metodologijom.

LabRoots (labroots.com) – osnovan 2008., povezuje znanstvenike, omogućava pristup znanstvenim publikacijama, videozapisima, donosi novosti o događanjima vezanim uz znanost.

LabSpaces.net (www.labspace.net) – namijenjen znanstvenoj zajednici, donosi vijesti, pridonosi suradnji istraživača i laboratorija, omogućuje razmjenu ideja, poruka, slika, protokola putem profila, foruma, bloga.

Sci-mate (www.sci-mate.org/index.php) – Scientific Material Transfer Environment – namijenjen razmjeni ideja, radova i drugih zanimljivih "artikala". U sebi ujedinjuje elemente *wikija*, *e-baya*, foruma i društvene mreže.

Ovo su samo neke od mreža namijenjenih znanstvenicima, pored općih postoje i usko specijalizirane koje okupljaju znanstvenike iz određenog područja znanosti (*Social science space*, *MalariaWorld*, *Epernicus...*), određeno sveučilište (*eagle-i* – *eaglei-online.com* – namijenjen studentima Pravnog fakulteta Bostonskog sveučilišta) ili koje pokreću pojedini izdavači poput *Scitable*, koji je pokrenuo izdavač Nature Publishing Group (www.nature.com/scitable).

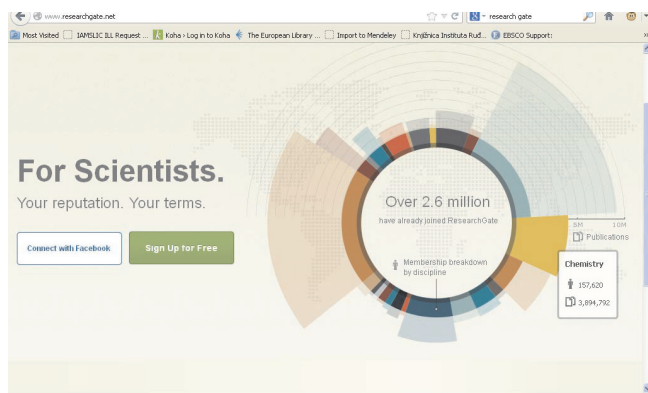
U Hrvatskoj postoji *Connect portal* (portal.connect.znanost.org), aktivni forum koji broji preko dvije tisuće članova, na kojem članovi sudjeluju u raspravama na temu znanosti i obrazovanja. Također postoji bibliografska baza, kao i baze znanstvenika, no za sada nema društvene mreže poput već navedenih koje nude mogućnost pristupa publikacijama ili mogućnost kreiranja osobnog profila ili grupa.

Društvena mreža namijenjena znanstvenicima koja je okupila velik broj članova svakako je *ResearchGate*.

* Sofija Konjević, e-pošta: sofija@irb.hr

ResearchGate

Radi lakše suradnje i razmjene ideja, koristeći mogućnosti novih tehnologija, znanstvenici Ijad Madisch i Sören Hofmayer te informatičar Horst Fickenscher 2008. pokrenuli su društvenu mrežu namijenjenu znanstvenicima ResearchGate.

Slika – Naslovnica portala ResearchGate (www.researchgate.net)

ResearchGate u sebi objedinjuje elemente drugih društvenih mreža kao što su Facebook, Twitter i LinkedIn. Učlanjenje je besplatno, nakon registracije članovi uređuju svoj profil, mogu se udruživati u grupe, komentirati, postavljati pitanja iz različitih znanstvenih disciplina, odgovarati na postavljena pitanja, a postoje i gumbi poput označi (*bookmark*) i slijedi.

Osobni profil je zapravo životopis znanstvenika u kojem su navedeni podaci o obrazovanju, zaposlenju, području interesa, znanstvenim projektima.

Bibliografija radova je zamišljena kao samoarhivirajući repozitorij u koji autori mogu pohranjivati, ovisno o autorskim pravima, svoje objavljene i neobjavljene radove koji su sukladno smjernicama SHERPA/RoMEO (www.sherpa.ac.uk/romeo) označeni kao zeleni put. Ako rad nije dostupan u otvorenom pristupu, može se poslati zahtjev za radom izravno autoru.

Na osnovi parametara poput broja publikacija objavljenih na portalu i njihova faktora odjeka (IF), aktivnosti (pitanja/odgovori), interakcije s drugim istraživačima (broj sljedbenika) računa se znanstveni ugled, tzv. RG Score, koji se pripisuje pojedinom istraživaču. Ako je viši ugled istraživača koji posjećuju određeni profil, bit će veći i ugled posjećenog istraživača. Također postoji još jedan pokazatelj uspješnosti nazvan *impact points* (bodovi odjeka). Uz svaki pojedinačni rad naveden je faktor odjeka časopisa u kojem je rad objavljen. Faktor odjeka redovito se ažurira prema bazi *Journal Citation Report*. Procjenom kumulativnog faktora odjeka dobiju se bodovi odjeka za pojedinog znanstvenika. Pokazatelji uspješnosti ovise o aktivnosti na portalu i ažurnosti podataka. Kako znanstvenici sami unose i ažuriraju podatke, može se dogoditi da se neki ugledni znanstvenik samo registrirao i nije unio svoje publikacije, nije aktivan, te će stoga i njegov faktor uspješnosti unutar portala biti nizak, mada to ne odgovara stvarnosti.

Literaturu je moguće pretraživati prema naslovu publikacije, ključnim riječima, tekstu sažetaka. Metapodaci o publikacijama prikupljeni su iz različitih baza podataka (PubMed, NASA, IEEE; BioMed Central...)

Kako bi se olakšalo traženje poslova, članovima se nudi lista dostupnih poslova te pretraživanje oglasa za posao iz područja znanosti. Oglasi su razvrstani prema predmetnom području, zemlji. Obavijesti o novim poslovima moguće je primati putem elektroničke pošte ili RSS feeda.

Prema podacima s naslovnice broj članova iz 193 države iznosi preko 2,6 milijuna znanstvenika. Na dan 25. ožujka 2013. na portalu je bilo prijavljeno 235 znanstvenika s Instituta Ruđer Bošković.

Društvene mreže namijenjene znanstvenicima povezuju znanstvenike stvarajući aktivno okruženje za razmjenu informacija, radova, te vlastitu prezentaciju. Hoće li suradnja znanstvenika na ovaj način doprinijeti boljim rezultatima u znanosti, pokazat će vrijeme, no njihova brojnost ukazuje da su našle svoje mjesto u znanstvenoj zajednici.

Literatura

1. Academia.edu. URL: <http://academia.edu/> (19. 3. 2013.).
2. Connect portal. URL: <http://portal.connect.znanost.org> (21. 3. 2013.).
3. M. J. Coren, A New Social Network For Science Could Change How We Make Discoveries. URL: <http://www.fastcoexist.com/1679977/a-new-social-network-for-science-could-change-how-we-make-discoveries> (20. 3. 2013.).
4. S. Gajić, J. Stanković, D. Lalić, B. Milić, Uloga društvenih medija u promociji rezultata naučnih istraživanja, u V. Katić (ur.), Zbornik radova, XIX skup Trendovi razvoja "Univerzitet na tržištu" Trend 2013, Maribor, 18. – 21. 2. 2013., Univerza v Mariboru, Univerzitet u Novom Sadu, Fakultet tehničkih nauka – Novi Sad, Novi Sad, 2013., str. 1–4.
5. LabRoots. URL: <http://labroots.com/> (19. 3. 2013.).
6. LabSpaces.net. URL: <http://www.labspace.net/> (20. 3. 2013.).
7. B. Lane, Idea sharing begins with a friend in the fridge. URL: <http://www.theaustralian.com.au/news/idea-sharing-begins-with-freezer-virus/story-e6frg6n6-111118554828> (20. 3. 2013.).
8. LinkedIn. URL: <http://www.linkedin.com/> (19. 3. 2013.).
9. M. E. Martins, G. S. Martins, J. M. Csillag, S. C. Farias Pereira, Service's scientific community: a social network analysis (1995–2010), *Journal of Service Management* **23** (2012) 455–469.
10. MethodSpace. URL: <http://www.methodspace.com/> (20. 3. 2013.).
11. MyScienceWork. URL: <http://www.mysciencework.com/en/> (19. 3. 2013.).
12. ResearchGate was built for scientists, by scientists, with the idea that science can do more when it's driven by collaboration. URL: <https://www.researchgate.net/aboutus>AboutUsIdea.html> (18. 3. 2013.).
13. ResearchGate. URL: <https://www.researchgate.net/> (18. 3. 2013.).
14. S. Merrill. Scitable: a social network for science research and education. URL: <http://techcrunch.com/2010/05/06/scitable-a-social-network-for-science-research-and-education/> (21. 3. 2013.).
15. S. Masud, M. Afrin, F. Murtaza Choudhury, S. Ishtiaque Ahmed, VizResearch: Linking the Knowledge of People and the People with Knowledge, *Procedia Comput. Sci.* **9** (2012) 1416–1425.
16. Sci-Mate: sharing ideas. URL: <http://www.sci-mate.org/index.php> (20. 3. 2013.).
17. SciVal. URL: <http://info.scival.com/> (19. 3. 2013.).
18. Social Networks for Scientists. URL: <http://www.mysciencework.com/en/MyScienceNews/6400/social-networks-for-scientists> (19. 3. 2013.).
19. Vivo. URL: <http://vivoweb.org/> (19. 3. 2013.).